

RODZINA: JEDNA, ŚWIĘTA, KATOLICKA I APOSTOLSKA – ŹRÓDŁO ODNOWY ŚWIATA I KOŚCIOŁA

Wprowadzenie

Wzrost techniczny i ekonomiczny obecnego czasu polepsza warunki socjalne człowieka ułatwiając mu życie, ale z drugiej strony oddziałują na niego samego, na jego sądy i pragnienia, na jego sposób myślenia i działania¹. Oddziałują do tego stopnia, że staje się substratem ludzkiej egzystencji, tworząc „bycie” człowieka. Ta sytuacja nie pozostaje bez wpływu na jego moralność i etykę. Coraz bardziej w obecnej sytuacji człowiek zaczyna się oddalać od wymagań przedmiotowych porządku moralnego, od wymagań sprawiedliwości, a tym bardziej miłości społecznej². Rodzi się nowa cywilizacja, „cywilizacja konsumistyczna”, która bazuje na moralności posiadania (jako żądzy, żeby mieć) i na uniwersalnej redukcji wszystkiego do przedmiotu, tj. na reifikacji. Mówi się coraz częściej o merkantylnym charakterze człowieka.

Wspomniana sytuacja oddziałuje w ogromnej mierze na podstawową komórkę społeczeństwa, jaką jest rodzina. W obecnym momencie historycznym jej blask przyćmiewają nie tylko warunki społeczno-polityczne, lecz także szerzące się wielożeństwo, plaga rozwodów, tzw. wolna miłość. Ponadto miłość małżeńska bardzo często doznaje profanacji przez egoizm, hedonizm i niedozwolone zabiegi przeciw poczęciu³.

Niezbędne staje się zatem odnowienie naszej epoki. Prawdziwa jednak odnowa może się tylko dokonać przez nawiązanie do początku, czyli do pełnego poznania i całkowitego wypełnienia zamysłu Bożego⁴. Jednakże odnowa ta jest nierozzerwalnie związana z dobrem rodziny. Życie całych społeczeństw, narodów, państw, Kościoła zależy – jak uczy Ojciec Święty Jan Paweł II – od tego, czy rodzina jest pośród nich prawdziwym środowiskiem życia i środowiskiem miłości⁵.

Najwyższą miarą dla człowieka oraz każdej rodziny jest Chrystus i Jego umiłowanie Kościoła. Wskazując więc na rodzinę jako źródło wszelkiej odnowy, trzeba rozważyć przymioty Kościoła, które odnoszą się i są właściwe rodzinie, jako że rodzina jest „Kościołem w miniaturze” (*Ecclesia domestica*)⁶.

¹ KDK 4 i 5.

² JAN PAWEŁ II, *Redemptor hominis*, w: EV VI, 1220.

³ Por. JAN PAWEŁ II, *Familiaris consortio*, 6. Później będziemy cytowali: FC.

⁴ FC 3 i 8.

⁵ JAN PAWEŁ II, *Apel Jasnogórski* 5 VI 1979, w: JAN PAWEŁ II, *Przemówienia i homilie*. Polska 2 VI - 9 VI 1979, Kraków 1979, 134.

⁶ Por. FC 48 i 49.

1. Od jedności Kościoła do jedności *Kościoła domowego*

Między miłością mężczyzny do kobiety w małżeństwie, a miłością Chrystusa do Kościoła zachodzi relacja nie tylko metaforyczna, lecz istnieje relacja uczestnictwa i zależności na poziomie ontologicznym. Uznając przez wiarę Boga w Trójcy Jedynej, człowiek otwiera się na miłość, która jednoczy Ojca, Syna i Ducha Świętego. Miłość ta, jednocząc człowieka z Bogiem, czyni z niego świadka Boga w świecie i Jego współpracownika w realizacji zamiaru Bożego, polegającego na pojednaniu wszystkiego w Synu (Kol 1,20).

Kościół jest znakiem jedności w Bogu, a jedność wspólnoty małżeńskiej jest odzwierciedleniem życia trynitarnego w Bogu. Jedność ta nie jest wynikiem połączenia indywidualności zamkniętych w sobie, lecz jest rezultatem bycia i działania w Kościele. Kościół jest jednością, ponieważ Chrystus jest jeden. Jak w Kościele istnieje jedność wiary, jedność sakramentalna i liturgiczna oraz wspólnota, tak w rodzinie, jak w zwierciadle, zauważalna jest ta sama rzeczywistość charakterystyczna dla Kościoła, tj. *unitas symbolica* – wyznawanie tej samej wiary, *unitas sacramentalis vel liturgica* – uczestnictwo w tym samym kulcie i *communio* – komuniam małżeńska i rodzinna⁷.

1.1. *Unitas symbolica* – wyznawanie tej samej wiary

Przez sakrament małżeństwa, który wprowadza w czynność zbawczą Chrystusa, rodzina chrześcijańska staje się wspólnotą Kościoła. Pełna współpraca małżonków i całej rodziny z Bogiem Stworzycielem i Odkupicielem wymaga głębokiej jedności wiary. Wiara jest konieczna, aby zrozumieć ostateczną prawdę o przymierzu małżeńskim i przyjąć ją zgodnie z zamysłem Bożym. Towarzyszy ona narzeczonym i małżonkom w różnych etapach życia. W tym znaczeniu pomaga im odkrywać sens i ożywiać przygotowanie do małżeństwa, przeżyć religijnie samą celebrację sakramentu i późniejsze życie w małżeństwie. Towarzyszy ona narzeczonym i małżonkom w różnych etapach życia. W tym znaczeniu pomaga im odkrywać sens i ożywiać przygotowanie do małżeństwa, przeżyć religijnie samą celebrację sakramentu i późniejsze życie w małżeństwie. Tworzenie „razem” wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej według zamysłu Bożego jest możliwe tylko dzięki ludzkiemu doświadczeniu miłości przeżytej w Duchu Chrystusa. Więcej, rodzina chrześcijańska – jak to już podkreślił Ojciec Święty Paweł VI w encyklice *Evangelii nuntiandi* – staje się bardziej wspólnotą wierzącą, kiedy wychowuje się w wierze⁸.

Natomiast papież Jan Paweł II w *Familiaris consortio* wyraził w następujących słowach tajemnicę oddziaływania wiary w życiu rodziny: *Również od małżonków i rodziców chrześcijańskich żąda się posłuszeństwa wierze (...). Istotnie, tylko w świetle wiary mogą oni odkryć i podziwiać w radosnej wdzięczności godność, do której Bóg zechciał podnieść małżeństwo i rodzinę, czyniąc je znakiem i miejscem przymierza miłości między Bogiem i ludźmi, między Jezusem Chrystusem i Kościołem, Jego oblubienicą.*

Już samo przygotowanie do chrześcijańskiego małżeństwa stanowi jakby drogę wiary (...). Zasadniczym momentem dla wiary nowożeńców jest obrzęd sakramentu małżeństwa, którego najgłębszą istotą stanowi głoszenie w Kościele Dobrej Nowiny o miłości małżeńskiej (...). To wyznanie wiary domaga się przedłużenia na całe życie małżonków i rodziny: Bóg bowiem, który powołał oblubieńców „do” małżeństwa, nadal

⁷ Por. J. DUSS VON WERDET, *Teologia del matrimonio. Il carattere sacramentale del matrimonio*, w: *Mysterium Salutis*, t. VIII, Brescia 1977, 521-533.

⁸ Por. PAWEŁ VI, *Evangelii nuntiandi* 71.

powołuje ich „w” małżeństwie. Odkrywanie i wierne wypełnianie zamysłu Bożego winno dokonywać się „razem”, „we” wspólnocie małżeńskiej i rodzinnej, przez samo ludzkie doświadczenie miłości pomiędzy małżonkami, pomiędzy rodzicami i dziećmi, miłości przeżywanej w Duchu Chrystusa⁹.

Wszystkie te podkreślenia mają posłużyć głębszemu zrozumieniu znaczenia wiary w małżeństwie i rodzinie. Wyznawanie tej samej wiary przez małżonków, rodziców i dzieci jest jakby uprzywilejowanym miejscem, gdzie się objawia Bóg. Wspólnotowo przeżywana wiara pogłębia i umacnia wspólnotę małżeńską i rodzinną, prowadzi do uświęcenia *Kościola domowego* i czyni z niego znak odnowy dla świata.

1.2. *Unitas sacramentalis vel liturgica* – uczestnictwo w tym samym kulcie

Wynikiem wiary małżonków, która ma swój naturalny fundament w ich chrzcie, jest uczestnictwo w kulcie i w sakramentach. *Kościół domowy*, tkwiący w łonie Kościoła, jest wezwany, tak jak on, do uświęcania siebie, które ma swe pierwsze źródło – jak uczy Jan Paweł II – w chrzcie świętym, a znajduje swój najpełniejszy wyraz w Eucharystii, z którą chrześcijańskie małżeństwo jest wewnętrznie związane¹⁰.

„Uświęcanie siebie” dokonuje się poprzez życie sakramentalne, ofiarę życia i modlitwę. Właściwym źródłem i pierwotnym środkiem uświęcenia małżeństwa i rodziny chrześcijańskiej jest sakrament małżeństwa, który jest wewnętrznie związany z Eucharystią. Z kolei Eucharystia, uobecniając przymierze miłości Chrystusa z Kościołem, staje się źródłem małżeństwa i miłości. W niej więc rodzina winna nieustannie szukać sił ożywiających ich przymierze małżeńskie i apostolski dynamizm¹¹.

Stałym elementem zadania uświęcania rodziny jest realizowanie w życiu wezwania do nawrócenia. Jan Paweł II mówi, że sprawowanie sakramentu przebaczenia nabiera szczególnego znaczenia dla życia rodzinnego: odkrycie w duchu wiary tego, jak grzech sprzeciwia się nie tylko przymierzu z Bogiem, ale i przymierzu małżeńskiemu oraz komunii rodzinnej, prowadzi małżonków i wszystkich członków rodziny do spotkania Boga „bogatego w miłosierdzie”, który rozszerzając swą miłość potężniejszą niż grzech, odbudowuje i udoskonala przymierze małżeńskie i komunie rodzinną¹².

Nie tylko udział w sakramentach uświęca rodzinę, lecz także modlitewny dialog z Ojcem przez Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym. Modlitwa rodzinna jest owocem i wymogiem komunii, otrzymanej w sakramencie chrztu i małżeństwa¹³. Stąd też między modlitwą Kościoła a modlitwą *Kościola domowego* zachodzi głęboki i nierozrwalny związek. Modlitwa rodziny wprowadza w modlitwę liturgiczną, właściwą dla całego Kościoła, a modlitwa liturgiczna pogłębia modlitwę *Kościola domowego*. Zachodzi więc konieczność stopniowego uczestnictwa wszystkich członków rodziny w Eucharystii i w innych sakramentach i praktykowania, celem przedłużenia kultu sprawowanego w Kościele, modlitwy prywatnej¹⁴.

Pogłębiane życie sakramentalne i modlitewne rodziny przeciwstawi się nie tylko współczesnemu nurtowi zeświecczenia, lecz stanie się mocnym i trwałym źródłem odnowy społeczeństwa.

⁹ FC 51.

¹⁰ Ibidem 57.

¹¹ Por. FC 55-57.

¹² FC 58.

¹³ Ibidem 59.

¹⁴ Ibidem 61.

1.3 Komunia małżeńska i rodzinna

Na mocy przymierza miłości małżeńskiej powstaje i rozwija się komunია pomiędzy małżonkami. Komunია małżeńska ma swoje korzenie w naturalnym uzupełnianiu się męczyzny i kobiety. Zaś w sakramencie małżeństwa Duch Święty używa małżonkom daru nowej komunii, komunii miłości, która jest żywym i rzeczywistym obrazem tej najszczególniejszej jedności, która czyni z Kościoła niepodzielne Ciało Mistyczne Chrystusa Pana¹⁵. W ten sposób małżonkowie zostają definitywnie włączeni w przymierze oblubieńcze Chrystusa z Kościołem i realnie partycypują w życiu Trójcy św. Życie trynitarnie Boga stanowi więc fundament komunii miłości małżeńskiej i rodzinnej. Dlatego rodzina chrześcijańska musi nieustannie sięgać do początku jej wspólnoty i odkrywać w nim nie tylko swoją tożsamość, ale również swoje apostołskie działanie¹⁶.

Powstała z miłości i będąc wciąż przez nią ożywiana, rodzina chrześcijańska nie może kierować się w życiu inną zasadą, jak tylko miłością.

Człowiek nie może żyć bez miłości. Człowiek pozostaje dla siebie istotą niezrozumiałą, jego życie jest pozbawione sensu, jeśli nie objawi mu się Miłość, jeśli nie spotka się z Miłością, jeśli jej nie dotknie i nie uczyni w jakiś sposób swoją, jeśli nie znajdzie w niej żywego uczestnictwa¹⁷.

Miłość jest więc siłą ożywiającą życie i działanie rodziny, ale jednocześnie staje się siłą jednoczącą małżonków między sobą, a także – inne rodziny. Stanowi także źródło przewyżczenia wszelkich indywidualizmów i fałszywych spojrzeń na rodzinę, jakie niosą dzisiejsze czasy.

Natura przymierza małżeńskiego i charakter komunii żądają od małżonków i rodziców chrześcijańskich realizacji na co dzień przymiotów miłości, o których wspomina św. Paweł (por. 1 Kor 13, 1-13).

Rodzina chrześcijańska, chcąc twórczo oddziaływać na społeczeństwo, nie może upodobnić się do tego świata (J 18, 36), lecz wnosić weń te wartości, których świat dać nie może, tj. gościnność, wzajemny szacunek, braterstwo, ewangeliczny styl życia, służbę każdemu człowiekowi¹⁸. Kształtując ludzi w miłości i praktykując miłość we wszystkich odniesieniach do bliźnich, każda rodzina chrześcijańska przyczyni się do tego, aby miłość ogarniała całą wspólnotę i aby była przepojona poczuciem sprawiedliwości i szacunku dla innych, świadoma swej odpowiedzialności wobec całej społeczności¹⁹.

2. Od świętości Kościoła do świętości *Kościola domowego*

Z racji źródła swego powołania Kościół jest święty²⁰. Także rodzina – *Kościół domowy*, która rodzi się w łonie Kościoła przez sakrament ustanowiony przez Chrystusa, jest święta. Świętość rodziny należy widzieć „w polu” przyciągania się dwóch biegunów: powołania Bożego, które odnosi się do każdego chrześcijanina, i odpowiedzi człowieka na powołanie realizowane w wielkiej wspólnocie wiary, nadziei i miłości pielgrzymującej do Boga.

¹⁵ FC 19.

¹⁶ Por. FC 17.

¹⁷ JAN PAWEŁ II, *Redemptor hominis* 10, w: EV VI, 1220.

¹⁸ Por FC 64.

¹⁹ Orędzie VI Synodu biskupów do rodzin chrześcijańskich w świecie współczesnym 12, 24 X 1980 r.

²⁰ KK 8.

2.1 Zamysł Boży wobec rodziny – świętość przedmiotowa

Owiecznym zamysłem Boga jest, aby człowiek realizował go we wspólnocie z innymi. Rodzina zaś jest wezwana do realizacji tego zamysłu przez szczególne powołanie: powołanie do świętości w małżeństwie według woli Boga²¹. Ten zamysł Boży realizuje się wówczas, kiedy mężczyzna i kobieta łączą się w miłości w służbie życiu i uczestniczą w mocy Stworzyciela w przekazywaniu daru życia. *Gdy nadeszła pełnia czasów Syn Boży, narodzony z niewiasty* (Gal 4, 4), wzbogacił małżeństwo swoją łaską, podnosząc je do godności sakramentu i czyniąc tym samym małżonków uczestnikami zbawczego przymierza miłości. Miłość i dar z siebie, którą Chrystus obdarza Kościół staje się wzorem miłości i poświęcenia między mężczyzną a niewiastą. Łaska, którą otrzymują małżonkowie w sakramencie małżeństwa, jest źródłem świętości. Oni zaś, jako szafarze tego sakramentu, działają *in persona Christi* i wzajemnie się uświęcają. Jest konieczne, aby małżonkowie nieustannie uświadamiali sobie tę łaskę i żyli według niej.

2.2 Kościół domowy w swojej drodze do świętości – świętość podmiotowa

Świętość małżonków i rodziny, określona w sakramencie małżeństwa, musi być przełożona na konkretny język rzeczywistości życia małżeńskiego i rodzinnego²². Taki jest wymiar rzeczywistości daru: dar jest dany i jednocześnie zadany. W przypadku rodziny świętość przedmiotowa winna wyrazić się w świętości podmiotowej, czyli postawie moralnej rodziny w konkretnych warunkach społecznych i kulturalnych.

Świętość realizuje się przez wierność zobowiązaniom stanu w konkretnej sytuacji życiowej. Głębokie i szybkie przemiany społeczne i kulturalne dnia dzisiejszego mają wielki wpływ na realizację świętości przez rodzinę. Jednakże warunki zewnętrzne nie mogą stanowić przeszkody w dążeniu do niej, lecz winny być oceniane i przeżywane w świetle Ewangelii. Światło Chrystusa pozwala odróżnić prawdę od fałszu, dobro od zła, wartość świętości od zniewolenia. Egoizm i wszelkie niesprawiedliwości, zapoczątkowane przez grzech, który głęboko przenikał struktury dzisiejszego świata i często nie pozwala rodzinie na pełne urzeczywistnianie siebie samej, winny być przewyżczone przez nawrócenie umysłu i serca, naśladować Chrystusa ukrzyżowanego²³. Nieustanne zwracanie się do początku, czyli zamysłu Bożego wobec rodziny wymaga wewnętrznego oderwania się od wszelkiego zła i przyłgnięcia do dobra w całej jego pełni. W języku biblijnym proces ten polega na porzuceniu dawnego człowieka i przyobleczeniu człowieka nowego, stworzonego według Boga w sprawiedliwości i prawdziwej świętości (Ef 4, 4). Tę świętość w sposób konkretny każdy z członków rodziny realizuje w miarę, jak potrafi odpowiedzieć na przykazanie Boże ożywiony spokojną ufnością w łaskę Bożą i we własną wolę²⁴.

Dochodząc do coraz bogatszego poznania i pełniejszego włączenia tajemnicy miłości Chrystusa do Kościoła w życie rodziny oraz dochowując wierności przymierzu małżeńskiemu i realizując wymagania świętości podmiotowej, rodziny dzisiejsze będą mogły skutecznie przyczynić się do odnowy struktur społecznych i budowania świata opartego na większej sprawiedliwości i braterstwie²⁵.

²¹ Por. FC 34.

²² Por. KK 41; FC 56.

²³ FC 8 i 9.

²⁴ Ibidem 34.

²⁵ Por. FC 9.

3. Katolickość rodziny – wspólnota rodzinna w przestrzeni

Termin katolicki wywodzi się od greckiego *katholon* i oznacza uniwersalność (w wymiarze przestrzenności), doskonałość (w wymiarze ascetyczno-moralnym). W literaturze termin ten nie objawia się jako idea abstrakcyjna, lecz jako konkretne wskazanie doskonałości i pełniści określonych przedmiotów i wartości²⁶. W stosunku do Kościoła terminem tym określa się jego uniwersalny charakter.

Katolickość Kościoła wyraża jego otwartość na każdego człowieka, zarówno w wymiarze zewnętrznym (czasowo-przestrzennym), jak i wewnętrznym (duchowym). Ta katolickość Kościoła powszechnego dotyczy także jego najmniejszej wspólnoty – rodziny²⁷.

3.1 Kościół domowy – podstawową komórką społeczeństwa

Katolickość rodziny wypływa z jej natury i powołania. Jako początek i podstawa społeczności ludzkiej, rodzina nie może zamknąć się na inne rodziny i na społeczeństwo, które tworzy i w którym żyje.

W duchu solidarności i odpowiedzialności przed Bogiem za oblicze tego świata musi się otwierać na obecną rzeczywistość, wnosząc w nią wartości ludzkie i chrześcijańskie²⁸. W obliczu społeczeństwa zagrożonego coraz większą depersonalizacją i umasowieniem, a stąd odczłowieczeniem – rodzina tym bardziej musi być świadoma swojej katolickiej godności i odpowiedzialności za dobro społeczeństwa i Kościoła, które nie może być zagwarantowane przez przenoszenie lub upoważnianie kogoś do tejże odpowiedzialności, lecz przez aktywne, wspólnotowe i zorganizowane uczestnictwo w życiu tychże wspólnot²⁹. Powyższe zadanie żąda głębokiej przemiany myślenia i odczuwania. Poświęcenie *przez i dla* musi łączyć się z poświęceniem *wraz*, tzn. czynić przestrzeń każdemu, aby mógł aktywnie uczestniczyć w realizacji dobra wspólnego. Kto lepiej niż rodzina katolicka może przygotować człowieka do tej pracy? Kto skuteczniej, niż rodzina katolicka może przekazać i nauczyć wartości ludzkich, społecznych i religijnych?

Rodzina stanowi najskuteczniejsze narzędzie humanizacji i personalizacji społeczeństwa: współpracy w pełni i w sposób sobie tylko właściwy w budowaniu świata, czyniąc życie naprawdę ludzkim, zwłaszcza przez to, że *strzeże, zachowuje i przekazuje cnoty i wartości*³⁰.

Zdarza się często, że współczesne rodziny tłumią w sobie, a nawet odrzucają to wejście w obecną rzeczywistość, nie podejmując się współodpowiedzialności za społeczeństwo i Kościół. Przestają być wówczas jasnym znakiem katolickości. Obecna sytuacja wymaga jednak zaangażowania się rodzin chrześcijańskich w sprawy społeczeństwa i Kościoła. Rodziny, przez codzienny trud tworzenia autentycznej wspólnoty osób, której podstawą jest komunია miłości, winny poszerzać swoje pole działania w społeczeństwie, uwydatniając w ten sposób jego uniwersalny charakter.

3.2 Współczesna rodzina a jej zadania społeczne

Z natury i powołania rodziny wypływają jej zadania wobec społeczności, które przybierają potrójny wymiar: domowe, socjalne i polityczne. Już przez rozwój i umacnianie w swoim kręgu podstawowych, ludzkich wartości: szacunku wobec godności osobistej,

²⁶ Por. CYRYL JEROZOLIMSKI, *Katechezy* 18,23, w: PL 33, 1044; ks. W. ŁYDKA, *Kościół*, w: *Ilustrowana Encyklopedia dla Młodzieży*, Katowice 1989, 118; P. MARIOTTI, *Chiesa*, w: *Nuovo dizionario di spiritualità*, Milano 1985, 223.

²⁷ Por. P. DACQUINO, *Credo la Chiesa una, santa, cattolica e apostolica*, Torino 1972, 45-48.

²⁸ Por. FC 42 i 43.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

serdecznego otwarcia się na bliźniego, dialogu, bezinteresownej gotowości służby i głębokiej solidarności, rodzina *staje się pierwszą szkołą życia społecznego oraz bodźcem dla szerszych kontaktów społecznych w duchu szacunku, sprawiedliwości, dialogu i miłości*³¹.

Rodzina – jak podkreśla Sobór Watykański II – będąc „komórką społeczeństwa”³² nie może swoich zadań ograniczać do własnego kręgu. Pragnąc wypełnić swoje posłannictwo społeczne otrzymane od Boga musi włączyć się w życie społeczności, podejmując na jej rzecz *rozmaite dzieła służby społecznej oraz popierać sprawiedliwość i świadczyć czynne miłosierdzie, a także inne dobre uczynki służące wszystkim braciom w potrzebie*³³. Naśladowanie przez każdą rodzinę Chrystusa w Jego miłości wobec każdego człowieka stanowi nieoceniony wkład w „rozszerzanie się przestrzenne i duchowe Kościoła”.

W końcu, rodzina jako komórka społeczna nie może odizolować się od życia politycznego społeczności. Ojciec Święty Jan Paweł II uczy, że *wyrażanie opinii w formie interwencji politycznej należy do zadań społecznych rodziny*³⁴. W obliczu przemian we współczesnym świecie każda rodzina winna włączyć się w nurt troski o poszanowanie przez instytucje i ustawodawstwo państwowe praw i obowiązków rodziny oraz uświadomić sobie rolę współtwórcy tzw. „polityki rodzinnej” i podjąć się odpowiedzialności za przemianę społeczeństwa.

3.3 Wyraźny wzrost w kierunku katolickości rodzin chrześcijańskich

Sakrament małżeństwa uzdalnia i zobowiązuje małżonków do budowania królestwa prawdy i życia, królestwa świętości i łaski, królestwa sprawiedliwości, miłości i pokoju poprzez kierowanie sprawami tego świata według myśli Bożej³⁵. Duchowy wzrost rodzin i ich zaangażowanie się w sprawy społeczne pogłębia ich katolickość. W dużej mierze tę katolickość pogłębia także komunია duchowa rodzin zakorzenionych we wspólnej wierze i nadziei, a ożywionych miłością, których powołaniem jest dawanie świadectwa o królestwie Chrystusa, do którego zdąża cały świat, oraz zaangażowanie się na rzecz autentycznie ludzkiego dorastania społeczeństwa i jego instytucji³⁶.

4. Apostolskość rodziny – wspólnota rodzinna w czasie

Katolickość rodziny jest nierozzerwalnie związana z apostolskością. Jak życie zanika, kiedy nie jest przekazywane, tak samo zanika katolickość bez apostolskości. Tutaj także tkwi fundamentalny związek między istnieniem rodziny a istnieniem ludzkości.

Wspólnotą rodzinną, jako przymierze osób wolnych, jest wydarzeniem, które przybiera szaty historyczności. Zewnętrznie rodzina ma charakter wymierny, tzn. ma swoją przeszłość, terażniejszość i przyszłość.

Wyrastając i wzrastając w łonie Kościoła, rodzina uczestniczy w jego historii. Z kolei Kościół jako wydarzenie ma ścisły związek z męką, śmiercią i zmartwychwstaniem Chrystusa. Dzięki związkowi z tym jednym wydarzeniem naszego Zbawiciela jest on znakiem królestwa na ziemi i spełnia misję apostolską. W łonie „małego Kościoła” na podobieństwo tego „dużego Kościoła” tkwi apostolskość, która przybiera formę apostolskości pochodzenia i doktryny.

³¹ FC 43.

³² AA 11.

³³ Por. FC 44; AA 11.

³⁴ FC 44.

³⁵ Mszał Rzymski, Prefacja o Jezusie Chrystusie, Królu Wszechświata.

³⁶ FC 48.

4.1 Apostolskość pochodzenia – przekazywanie życia

Jak życie teologalne przekazywane przez Chrystusa wiąże w Kościele wszystkich ludzi wyznających tę samą wiarę, tak życie ludzkie przekazywane przy współpracy rodziców wiąże bezpośrednio nowopoczętego z ludzkością i włącza go w jej tradycję i historię. Służba życiu – przekazywanie (poprzez rodzenie) obrazu Bożego z człowieka na człowieka – jest podstawowym zadaniem rodziny³⁷. Stąd też w duchu odpowiedzialności i poczuciu świadomości współpracy ze Stwórcą i Zbawicielem małżonkowie winni troszczyć się i rozwijać prawdziwy szacunek dla miłości małżeńskiej i życia ludzkiego.

W obecnej kulturze miłość i życie są sytuowane najczęściej na przeciwnych biegunach. W rzeczywistości jednak istnieje między nimi nierozzerwalny związek. Powołanie do miłości małżeńskiej jest ściśle związane z powołaniem do przekazywania życia. Miłość małżeńska jest źródłem życia ludzkiego, a dar życia domaga się miłości. Żadna z tych dwóch rzeczywistości nie byłaby autentyczna, gdyby była separowana jedna od drugiej, tzn. ani miłość małżeńska nie istniałaby w pełni tego słowa znaczeniu, ani życie ludzkie nie miałoby początku godnego jego wartości. W świetle tego związku, którego tak nieustrudzenie w swoim nauczaniu broni Kościół, jest zrozumiały i bardziej widoczny wymiar wspólnotowy *Kościoła domowego*³⁸.

Apostołowanie małżonków w kwestii przekazywania życia nie może zacieśniać się tylko do fizycznego rodzenia dzieci, lecz winno uwzględniać wszelkie owoce życia moralnego, duchowego i nadprzyrodzonego. Szczególnie we współczesnym świecie rodzice nie mogą zapominać o ich podstawowym zadaniu, jakim jest troska o życie duchowe swoich dzieci. Z tego zadania rodzice nie mogą się dyspensować. Wszelkie zaniedbania w tej dziedzinie przynoszą szkodę nie tylko dzieciom, lecz także Kościołowi i społeczeństwu.

4.2 Apostolskość doktryny – przekazywanie wiary i posługa wychowania dzieci

Z powołaniem do przekazywania życia przez rodziców nierozdzielnie związane jest powołanie do przekazywania wiary, tzw. apostolskość doktryny. Małżonkowie, którzy otrzymali przez Kościół posłannictwo apostolskie mają powinność wychowania swoich dzieci w całej prawdzie. Rodzice, z tego względu że przekazali życie dzieciom, mają powinność wychowania ich w wierze³⁹. Jak Kościół przekazuje swoim wyznawcom wartości życia ludzkiego, do których należą między innymi: właściwa wolność wobec dóbr materialnych, prawdziwy sens sprawiedliwości i miłości, kultura życia płciowego i osobowego, tak rodzina, wychowując swoje dzieci w duchu tych wartości, kontynuuje posłannictwo apostolskie Kościoła. Posłannictwo wychowawcze rodziców znajduje swe źródło i moc w sakramencie małżeństwa. Rodzice stają się prawdziwymi „ministrami” Kościoła w służbie wychowania jego członków – swoich dzieci. Ich posługa zorientowana jest na wzrost osobowości ludzkiej i chrześcijańskiej dzieci⁴⁰. Sobór Watykański II wyraźnie sprecyzował treść wychowania chrześcijańskiego: *Zdąża (ono) nie tylko do pełnego rozwoju osoby ludzkiej (...), lecz (także) ma na względzie przede wszystkim to, aby ochrzczeni, wprowadzani stopniowo w tajemnicę zbawienia stawali się z każdym dniem coraz bardziej świadomi otrzymanego daru wiary. Niechaj uczą się chwalić Boga Ojca w duchu i w prawdzie, zwłaszcza w kulcie liturgicznym; niechaj zaprawiają się w prowadzeniu własnego życia wedle nowego człowieka w sprawiedliwości i świętości*

³⁷ Por. FC 28.

³⁸ Por. L. SARTOR, Chiesa, w: Nuovo dizionario di teologia, Roma 1979, 126-128.

³⁹ AA 11.

⁴⁰ Por. FC 37 i 38.

*prawdy; w ten sposób niech stają się ludźmi doskonałymi na miarę wieku pełności Chrystusowej i przyczynią się do wzrostu Ciała Mistycznego. Ponadto świadomi swego powołania niech się przyczynią do dawania świadectwa nadziei, która w nich jest i niech pomagają w chrześcijańskim kształtowaniu świata*⁴¹.

Rodzice chrześcijańscy winni więc umacniać w duszach swoich dzieci dar łaski Bożej, otwierać ich horyzonty myślenia i patrzenia na tajemnicę życia i misję Kościoła, czynić z życia rodzinnego drogę wiary i wytrwale kształtować serca i umysły dzieci w szkole naśladowania Chrystusa. W tym zadaniu wychowawczym, wchodzącym w ramy profesyzmu chrześcijańskiego, nikt nie zastąpi rodziców.

We współczesnym zsekularyzowanym świecie potrzeba prawdziwych misjonarzy miłości i życia. Rodziny żyjące wartościami chrześcijańskimi staną się znakiem obecności Chrystusa i Jego miłości dla wszystkich ludzi; drogowskazem dla tych, co szukają prawdy; źródłem refleksji dla tych, którzy już nie żyją konsekwentnie wedle otrzymanej wiary⁴².

Zakończenie

W zamyśle Bożym rodzina jest podstawową komórką społeczności ludzkiej i Kościoła. Przez rodzinę bowiem każda osoba ludzka wchodzi do rodziny ludzkiej i do rodziny Bożej, którą jest Kościół⁴³. W swojej istocie zaś rodzina chrześcijańska jest żywym odbiciem i historycznym ukazaniem tajemnicy Kościoła. W szczególny sposób jest to dostrzegalne w rzeczywistości wspólnoty małżeńskiej i rodzinnej. Rodzina chrześcijańska, będąc owocem nadprzyrodzonej płodności Kościoła, jest powołana do brania odpowiedzialnego udziału w jego postannictwie w sposób sobie właściwy⁴⁴. Każda rodzina, wracając nieustannie do początku swego istnienia i żyjąc w obecnych warunkach kulturalno-społeczno-politycznych wartościami chrześcijańskimi, przyczyni się do odnowy społeczeństwa i Kościoła.

ks. Henryk Wejman

SOMMARIO

L'avvenire dell'umanità passa attraverso la famiglia. Con queste parole Giovanni Paolo II nell'Esortazione *Familiaris consortio* esprime la coscienza della Chiesa sull'importanza che la famiglia riveste per il futuro del mondo.

È una coscienza che oggi è divenuta più chiara e più forte, perchè più numerosi sono i pericoli e più gravi le ferite che l'istituto familiare ha subito nel processo della trasformazione della società e della cultura.

La famiglia, diventando la sorgente del rinnovamento della società e della Chiesa, deve ritornare al principio, al disegno originario di Dio sull'uomo e sulla donna, creati a sua immagine e arricchiti della fondamentale vocazione all'amore, che nel matrimonio e nella famiglia trova una sua specifica realizzazione; deve ritornare al principio, perchè scoprire non solo la sua identità, ciò che essa „è”, ma anche la sua „missione”, ciò che essa può e deve „fare”. *Risalire al principio* – dice Giovanni Paolo II – *del gesto creativo di Dio è allora una necessità per la famiglia, se vuole conoscersi e realizzarsi secondo l'interiore verità non solo del suo essere ma anche del suo agire storico* (FC 17).

Henryk Wejman

⁴⁰ Por. FC 37 i 38.

⁴¹ KDK 2.

⁴² FC 54 i 55.

⁴³ Por. FC 15.

⁴⁴ Por. FC 49 i 50.